

Bryssel, 3. heinäkuuta 2026
(OR. en)

11123/26

ECOFIN 913
UEM 317
SOC 442
EMPL 244
COMPET 857
ENV 833
EDUC 299
ENER 455
JAI 893
GENDER 130
JEUN 173
SAN 531
ECB
EIB

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	NEUVOSTON SUOSITUS Kroatian talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2026) 211 final perustuva, neuvoston eri komiteoiden tarkistama ja hyväksymä sekä talous- ja rahoituskomitean viimeistelemä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS

Kroatian talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263¹ ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksessa (EU) 2024/1263 täsmennetään, että talouden ohjausjärjestelmän tavoitteena on edistää tervettä ja kestävä julkista taloutta, kestävä ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä valvontaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta.
- (2) Komissio antoi 25 päivänä marraskuuta 2025 lausunnon Kroatian alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2026. Komissio antoi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2026 varoituskansallismekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Kroatia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi, suosituksen neuvoston suositukseksi inhimillisestä pääomasta Euroopan unionissa ja ehdotuksen vuoden 2026 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta² 21 päivänä huhtikuuta 2026 ja yhteisen työllisyysraportin ja suosituksen inhimillisestä pääomasta 9 päivänä maaliskuuta 2026.
- (3) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan unionin maailmanlaajuisia kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Kilpailukykykompassi on julkaisemisestaan lähtien ollut eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvän työn johtonuora. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on EU:n strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävä kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

² EUVL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (4) Vuonna 2026 talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen³ viimeisen vaiheen täytäntöönpanon myötä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat koheesiopolitiikan rahoituksen ohella olleet olennaisen tärkeitä eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska on edellytetty, että suunnitelmilla vastataan tuloksellisesti kaikkiin viime ohjausjaksoilla annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä ja että EU:n koheesiopolitiikan varoin rahoitetuissa ohjelmissa otetaan maakohtaiset suositukset huomioon. Elpymis- ja palautumistukivälineen elinkaaren lähestyessä loppuaan on edelleen olennaisen tärkeää vakiinnuttaa sen puitteissa tuetut ja toteutetut uudistukset ja investoinnit sekä hyödyntää jatkotoimien perustana niistä erityisesti sellaisia, jotka auttavat vastaamaan maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin.
- (5) Komissio julkaisi 3 päivänä kesäkuuta 2026 Kroatiaa koskevan maaraportin vuodelta 2026. Siinä arvioidaan Kroatian edistymistä vuoden 2025 maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Kroatia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään polttavimmat haasteet, joita Kroatialla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Kroatian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Neuvosto antoi 21 päivänä tammikuuta 2025 komission arvioinnin pohjalta ja sen suosituksesta suosituksen Kroatian kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä⁴. Suunnitelma kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutuksen jakautuminen neljälle vuodelle. Neuvosto suositti seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 6,4 prosenttia vuonna 2025, 4,9 prosenttia vuonna 2026, 4,1 prosenttia vuonna 2027 ja 3,7 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit perusvuoteen eli vuoteen 2023 verrattuna ovat 26,2 prosenttia vuonna 2025, 32,3 prosenttia vuonna 2026, 37,8 prosenttia vuonna 2027 ja 42,9 prosenttia vuonna 2028.
- (7) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat Euroopan unionille eksistentiaalisen haasteen. Komissio on kehottanut jäsenvaltioita pyytämään koordinoitusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoimista, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi⁵, ja Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille. Neuvosto antoi komission suosituksesta suosituksen, jossa Kroatialle sallitaan suositetuista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeaminen⁶, Kroatian esitettyä 8 päivänä heinäkuuta 2025 asiaa koskevan pyynnön. Ajanjakso, jona kansallinen poikkeuslauseke on aktivoituna (2025–2028), antaa Kroatialle mahdollisuuden priorisoida julkisia menoja uudelleen tai lisätä julkisen talouden tuloja niin, että pysyvästi suuremmat puolustusmenot eivät vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

⁴ Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Kroatian kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä (EUVL C, C/2025/638, 10.2.2025, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/638/oj>).

⁵ Komission tiedonanto, Puolustusmenot kasvuun vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa, Bryssel, 19.3.2025 (C(2025) 2000 final).

⁶ Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Kroatialle asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi) (EUVL C, C/2025/3967, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3967/oj>).

- (8) Kroatia toimitti 7 päivänä toukokuuta 2026 vuotuisen edistymisraporttinsa⁷ vuodelta 2026. Siinä kerrotaan, miten se on edistynyt nettomenojen suositettujen enimmäiskasvuprosenttien noudattamisessa ja sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisessa, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Kroatian puolivuositainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.
- (9) Vuonna 2025 reaalisen BKT:n kasvu oli 3,4 prosenttia ja YKHI-inflaatio 4,4 prosenttia. Komission kevään 2026 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoitaan kasvavan 2,7 prosenttia vuonna 2026 ja 2,5 prosenttia vuonna 2027 ja YKHI-inflaation ennakoitaan olevan 4,6 prosenttia vuonna 2026 ja 2,7 prosenttia vuonna 2027.
- (10) Eurostatin tietojen⁸ perusteella Kroatian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2024 oli 2,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 3,0 prosenttiin vuonna 2025. Alijäämän kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa kansallisesti rahoitettujen investointien ja toimeentulotukimenojen kasvusta sekä julkisen sektorin palkkojen noususta. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 2,9 prosenttia vuonna 2026 ja 2,7 prosenttia vuonna 2027.
- (11) Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys⁹, johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2025 elvyttävä (1,6 % suhteessa BKT:hen). Sen ennustetaan olevan kiristävä myös vuonna 2026 (0,3 % suhteessa BKT:hen) ja vuonna 2027 (0,9 % suhteessa BKT:hen).

⁷ Vuonna 2026 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

⁸ Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

⁹ Finanssipolitiikan virityksellä mitataan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos; perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.

- (12) Eurostatin toimittamien tietojen¹⁰ perusteella Kroatian julkinen velka, joka vuoden 2024 lopussa oli 57,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, pieneni vuoden 2025 loppuun mennessä 56,3 prosenttiin. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan velka suhteessa BKT:hen pienenee 55,9 prosenttiin vuoden 2026 loppuun mennessä ja 55,6 prosenttiin vuoden 2027 loppuun mennessä ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella.
- (13) Eurostatin tietojen¹¹ perusteella julkiset puolustusmenot olivat Kroatiassa vuonna 2025 yhteensä 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 0,5 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen viitevuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2026 niiden ennakoitaan komission kevään 2026 talousennusteen mukaan olevan 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 0,6 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen vuoteen 2021 verrattuna¹².
- (14) Unioniin kohdistuu edelleen energian toimitushäiriöiden ja hintojen voimakkaan epävakauden riskejä, joita maailmanlaajuisiin öljy- ja kaasumarkkinoihin vaikuttavat geopoliittiset jännitteet pahentavat. Vuosien 2022–2023 energiakriisistä saadut kokemukset osoittivat, että laajoista ja kohdentamattomista toimenpiteistä aiheutuu julkiselle taloudelle suuria kustannuksia ja että ne ovat yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti tehottomia. Sodan puhjettua Lähi-idässä helmikuussa 2026 Kroatia on toteuttanut finanssipoliittisia toimenpiteitä lieventääkseen korkeiden energian hintojen vaikutuksia kotitalouksiin ja yrityksiin¹³. Näitä ovat muun muassa dieselin valmisteveron kohdentamaton alentaminen, jonka voimassaolo päättyy 18 päivänä toukokuuta 2026, sekä julkiselle henkilöliikenteelle, maataloudelle, kalastukselle, vesiviljelylle ja energiaintensiiviselle teollisuudelle kohdennettu tuki, jonka voimassaolo päättyy 30 päivänä syyskuuta 2026. Komission kevään 2026 ennusteen mukaan näiden toimenpiteiden julkiselle taloudelle aiheuttamien kustannusten arvioidaan olevan 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026. Jos nämä toimenpiteet pysyvät voimassa vuoden 2026 loppuun saakka, komission arvioiden mukaan niiden julkiselle taloudelle aiheuttamat kustannukset vuonna 2026 ovat 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen.

¹⁰ Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

¹¹ Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan.

¹² Naton puolustusmenojen määritelmä eroaa julkisen sektorin tehtäväluokituksen mukaisesta puolustusmenojen määritelmästä. Lisäksi voi esiintyä menojen, erityisesti puolustustarvikkeiden, kirjaamisajankohdasta aiheutuvia eroja, koska Nato-raportoinnissa ei noudateta kirjausajankohtaa koskevia kansantalouden tilinpidon sääntöjä.

¹³ Tilanne komission kevään 2026 talousennusteen koontipäivänä (4. toukokuuta 2026).

- (15) Komission laskelmien perusteella Kroatian nettomenot kasvoivat 10,9 prosenttia vuonna 2025 ja kumulatiivisesti 30,1 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Nettomenojen kasvu vuonna 2025 on suositettu enimmäiskasvua suurempi. Tämä poikkeama on vuositasolla 1,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun vuosia 2024 ja 2025 tarkastellaan yhdessä, nettomenojen kumulatiivinen kasvu on sekin suositettua enimmäiskasvua suurempi. Poikkeama on kumulatiivisesti 1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun otetaan huomioon kansallisen poikkeuslausekkeen tarjoama puolustusmenojen lisäämiseen liittyvä jousto, nettomenojen kumulatiivinen poikkeama on 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen.
- (16) Komission laskelmien perusteella Kroatian nettomenojen ennakoidaan kasvavan 5,7 prosenttia vuonna 2026 ja kumulatiivisesti 37,5 prosenttia vuosina 2024, 2025 ja 2026. Ennakoitu nettomenojen kasvu vuonna 2026 on suurempi kuin suositettu enimmäiskasvu. Poikkeama on vuositasolla marginaalisesti suurempi kuin 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun tarkastellaan vuosia 2024, 2025 ja 2026 yhdessä, ennakoitu nettomenojen kumulatiivinen kasvu on sekin suositettua enimmäiskasvua suurempi. Poikkeama on kumulatiivisesti 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun otetaan huomioon kansallisen poikkeuslausekkeen tarjoama puolustusmenojen lisäämiseen liittyvä jousto, ennakoitu nettomenojen kumulatiivinen poikkeama on 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun tarkastellaan vuosia 2024, 2025 ja 2026 yhdessä.

- (17) Julkiseen talouteen kohdistuu tulevana vuosina kasvava paine tuottavien investointien, väestön ikääntymisen, ilmastonmuutokseen sopeutumisen, puolustuksen, vihreän ja digitaalisen siirtymän ja muiden kilpailevien painopisteiden aiheuttamien kasvavien menotarpeiden vuoksi. Tästä syystä Kroatian on perusteltua parantaa julkisen varainkäytön laatua ja tehokkuutta sekä kasvua edistävien investointien priorisointia myös paikallisella tasolla. Vaikka Kroatia on edistynyt finanssipoliittisen kehityksensä vahvistamisessa muun muassa perustamalla vuonna 2022 valtiovarainministeriöön menokartoituksia käsittelevän yksikön, menokartoitukset ovat edelleen suppeita eivätkä kovin avoimia. Menokartoitukset on todettu hyödylliseksi välineeksi tehokkuushyötyjen ja päällekkäisten ohjelmien kartoittamiseen, ja niiden avulla saavutetut säästöt voitaisiin kohdentaa uudelleen vastaamaan esimerkiksi edellä mainittuihin uusiin julkisen talouden haasteisiin. Kroatia voisi laajentaa menokartoitusten käyttöä esimerkiksi terveyden ja koulutuksen aloilla, koska näillä aloilla sen menot ovat suhteellisen korkeat mutta tulokset suhteellisesti heikommat kuin vertaisjäsenvaltioissa. Myös julkishallinnon henkilöstöhallinnon kattava tarkastelu on perusteltua, kun otetaan huomioon työllisyyden kasvu julkisella sektorilla sekä valtionhallinnon kriittisten toimintojen jatkuva henkilöstövajaus. Tämä viittaa tehottomaan resurssien kohdentamiseen, joka voitaisiin korjata työvoiman kohdennetulla optimoinnilla ja strategisella uudelleensijoittamisella. Lisäksi ilmatoriskien vakuutusturva on Kroatiassa yleisesti ottaen heikko. Tästä johtuen korvauksia myönnetään tapauskohtaisesti. Riittävän rahoituksen varmistamiseksi Kroatia voisi sisällyttää ilmastoon liittyviä finanssipoliittisia riskejä laajemmin talousarviosuunnitteluun.

- (18) Pakollisen sähköisen laskutuksen käyttöönotto Fiscalisation 2.0 -uudistuksen yhteydessä tammikuussa 2026 ja verohallinnon meneillään oleva digitaalinen muutos parantavat osaltaan verosäännösten noudattamista ja vähentävät harmaata taloutta. Myönteistä kehitystä on nähtävissä jo vuoden 2026 ensimmäisen neljänneksen tiedoissa. Samanaikaisesti Kroatialta jää saamatta merkittävä määrä tuloja verotukien takia, jotka olivat yli 4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Verotuet eivät myöskään aina ole tehokkaita niille asetettujen politiikkatavoitteiden saavuttamisessa. Esimerkiksi henkilön tuloveroon liittyvät verotuet, erityisesti perheavustus, näyttävät hyödyttävän enemmän suurituloisempia palkansaaajia. Arvonlisäverotuet voivat myös olla tehottomia ja huonosti kohdennettuja eriarvoisuuden vähentämiseen, ja erityisesti hotellien ja ravintoloiden alennetulla arvonlisäverokannalla on regressiivinen vaikutus. Lisäksi monimutkaiset ehdot voivat heikentää yhtiöverotukien vaikuttavuutta. Tämä viittaa siihen, että tiettyjä verotukia ja niiden hallinnointia voitaisiin yksinkertaistaa. Kroatia hyötyisi verotukien kattavasta uudelleentarkastelusta niiden tukien tunnistamiseksi ja muokkaamiseksi, joilla ei tosiasiallisesti saavuteta niille asetettuja politiikkatavoitteita, kuten tulojen uudelleenjakoa tai ympäristökannustimia.
- (19) Kroatia voisi parantaa verojärjestelmän vaikuttavuutta ja progressiivisuutta laajemmin muun muassa vahvistamalla kiinteistöverotuksen rakennetta. Kiinteistöverotuksen viimeaikaisilla uudistuksilla on saavutettu merkittävää edistystä. Nykyinen kehys on kuitenkin rajallinen, koska sitä sovelletaan vain tyhjillään oleviin ja vapaa-ajan kiinteistöihin ja se perustuu pääasiassa sijaintiin ja kokoon eikä markkina-arvoon. Markkina-arvoon perustuvan komponentin käyttöönotto ja veropohjan asteittainen laajentaminen – veronmaksajien maksukyky asianmukaisesti huomioiden – kattamaan laajempi joukko kiinteistöjä auttaisi lisäämään tuloja ja varmistamaan verotaakan oikeudenmukaisemman ja tehokkaamman jakautumisen. Se myös vahvistaisi kannustimia tuoda tyhjillään olevia asuntoja asuntomarkkinoille.

- (20) Paikallis- ja alueviranomaisien, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen, merkityksellinen ja oikea-aikainen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen unionin rahoitusvälineiden onnistuneeseen täytäntöönpanoon, myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.
- (21) Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF), Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) ja koheesiorahastosta tuettavien koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpano on Kroatiaa sekä hankkeiden valinnan että maksujen osalta EU:n keskiarvoa nopeampaa. On tärkeää pitää yllä nykyaikaa samalla kun maksimoidaan investointien vaikutus kentällä. Kroatia toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukykyyn ja kasvun edistämiseksi. Joitakin osa-alueita, kuten sosiaalista osallisuutta, laitoshoidosta luopumista, liikenteen hiilestä irtautumista ja uusiutuvan energian käyttöönottoa sekä kiertotaloutta, voi kuitenkin olla tarpeen vahvistaa edelleen. Samaan aikaan Kroatian on nopeutettava oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) toteuttamista, koska varat on maksettava vuoden 2026 loppuun mennessä. On olennaisen tärkeää varmistaa, että Kroatian koheesiopolitiikan rahastojen väliarvioinnissaan yksilöimät uudet investoinnit, erityisesti ne, jotka liittyvät väliarviointiasetuksessa¹⁴ määritettyihin viiteen painopisteeseen, toteutuvat nopeasti ja tuloksellisesti.

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2025/1914, annettu 18 päivänä syyskuuta 2025, asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategiaan haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta.

- (22) Kroatialla on useita toisiinsa liittyviä haasteita, kuten hajanainen julkinen tutkimus- ja innovointiala, monimutkaiset hallintorakenteet sekä sääntelytaakkojen, pitkien lupamenettelyjen ja EU:n pisimpien yritysten välisten maksuaikojen rasittama liiketoimintaympäristö. Maaseutu- ja saaristoalueiden digitaalinen infrastruktuuri on EU:n keskiarvoja jäljessä. Kiertotalouden, rakennusten peruskorjausten ja uusiutuvan energian käyttöönoton edistyminen on edelleen hidasta, ja hallinnollisten menettelyjen hajanaisuus pahentaa tilannetta. Sosiaalisen tilanteen osalta köyhyys ja tuloerot ovat edelleen suuria, työvoima- ja osaamisvajeet jatkuvat eri aloilla, terveydenhuollon saatavuus on epätasaista erityisesti maaseutualueilla ja asuntojen kohtuuhintaisuus aiheuttaa edelleen huolta erityisesti suurissa kaupungeissa ja rannikkoalueilla.
- (23) Tutkimus- ja innovointitoiminta paranee Kroatiassa edelleen, mutta edistymistä haittaavat jatkuvat rakenteelliset haasteet, erityisesti julkisen tutkimuksen ja innovoinnin erittäin suuri hajanaisuus. Näiden yksiköiden suuri määrä syö resursseja ja vaikeuttaa yhteistyötä, mikä heikentää tutkimustuloksia ja vähentää mahdollisuuksia yritysten ja korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön ja teknologian siirtoon. Tutkimus- ja innovointijärjestelmän hallinnointi on edelleen monimutkaista, ja poliittinen vastuu jakautuu useille tahoille, mikä aiheuttaa suunnitteluun ja toteutukseen liittyviä haasteita. Vaikka Kroatia on toteuttanut elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia uudistuksia julkisten tutkimuslaitosten määrän vähentämiseksi, näiden toimien laajuuden, tavoitetason ja toteutusvauhdin lisääminen olisi hyödyllistä. Tutkimus- ja innovointitoiminnan tuloksellisuudessa on edelleen alueellisia eroja. Useimmat tutkimus- ja innovointitoimet toteutetaan Zagrebissa, mutta tietyille alueellisille keskuksille kohdennettu tuki, jolla olisi vahva yhteys teollisuuden muutosprosessiin, auttaisi parantamaan tuloksellisuutta muilla alueilla. Julkisten T&K-menojen osuus suhteessa BKT:hen on edelleen alle EU:n keskiarvon, ja se on viime vuosina pysynyt ennallaan. Yritysten tutkimus- ja kehitysmenojen osuus ja innovaatiojärjestelmien hyödyntäminen yrityksissä jäävät myös selvästi alle EU:n keskiarvon erityisesti joillakin alueilla, mikä osaltaan heikentää valmistusteollisuuden suorituskykyä ja tuottavuutta. Julkinen tuki yritysten T&K-toiminnalle on rajoitettua ja hajanaista, ja teknologiansiirtotoimia toteutetaan edelleen melko vähän.

- (24) Kroatian rahoitusympäristö on edelleen pääasiassa pankkien tukema, ja markkinapohjaisen rahoituksen – mukaan lukien kotitalouksien säästöjen saanti pääomamarkkinoiden kautta – merkitys yritysten rahoituksessa on suhteellisesti pienempi, sillä vähittäissijoittajien suora osallistuminen rahoitukseen on edelleen vähäistä, vaikka viime aikoina onkin tapahtunut jonkin verran myönteistä kehitystä. Esimerkiksi Zagrebin arvopaperipörssissä on toteutettu onnistuneita listautumisasiä ja vähittäissijoittajat ovat olleet kiinnostuneita valtion arvopapereista. Kotimaisilla yhteisösijoittajilla, kuten eläkerahastoilla ja vakuutusyhtiöillä, on rajallinen rooli innovatiivisten yritysten rahoittamisessa. Kotimaisten pääomamarkkinoiden suhteellisen pieni koko ja likviditeetti sekä riskipääoma- ja yksityisen pääomarahoituksen kasvava mutta rajallinen saatavuus pahentavat innovatiivisten yritysten rahoitusvajetta. Elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisilla uudistuksilla, mukaan lukien pääomamarkkinoiden kehittämistä koskeva strateginen kehys, pyritään monipuolistamaan rahoitusvaihtoehtoja. Tarvitaan kuitenkin lisätoimia, joilla tehostetaan vähittäissijoittajien osallistumista pääomamarkkinoille talouslukutaidon parantamisen ja helpommin saatavilla olevien sijoitus tuotteiden avulla, kehitetään riskipääoman ja yksityisen pääoman sijoitusympäristöä, myös yhteisösijoittajien osallistumisen kannustimilla, sekä parannetaan osakemarkkinoiden houkuttelevuutta ja yleistä sijoitusympäristöä kehittämällä pörssiyhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää.

- (25) Kuten kilpailukykykompassissa todetaan, kaikkien EU:n toimielinten kuten myös kansallisten ja paikallisten instituutioiden täytyy ponnistella sääntöjen yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisten menettelyjen nopeuttamiseksi. Komissio on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita hallinnollisen taakan vähentämiseksi: kaikilta yrityksiltä vähintään 25 prosenttia ja pk-yrityksiltä vähintään 35 prosenttia. Se on myös luonut uusia välineitä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, mukaan lukien EU:n lainsäädännön järjestelmällinen stressitestaus ja sidosryhmien vuoropuhelun tehostaminen. Kroatiassa 66 prosenttia yrityksistä katsoo, että hallinnollisten menettelyjen monimutkaisuus on yrityksille ongelma, kun ne harjoittavat liiketoimintaa Kroatiassa. Rakenteelliset haasteet rasittavat edelleen Kroatian liiketoimintaympäristöä, sillä työvoimapula ja osaamisvaje, sääntelyn monimutkaisuus ja hallinnollinen tehottomuus rajoittavat merkittävästi investointeja ja kasvua. Lupamenettelyt ovat edelleen erityisen raskaita, rakennus- ja ympäristölupien saaminen vie aikaa – myös valmistusteollisuuden tehtaiden rakentamista ja hiilestä irtautumista koskevien hankkeiden osalta –, menettelyt eivät ole yhtenäisiä viranomaisten välillä, ja digitaalisten rekisterien yhteentoimivuus on rajallista. Maksuviivästykset yritysten välillä ovat pahentuneet, ja Kroatiassa on EU:n pisin keskimääräinen yritysten välinen maksuaika. Elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet julkishallinnon digitalisoimiseksi, kilpailun edistämiseksi ja menettelyjen yksinkertaistamiseksi ovat merkittäviä edistysaskeleita. Sääntelyn yksinkertaistamisen ja hallinnon nykyaikaistamisen soveltamisalan, kunnianhimon ja toteutustahdin lisääminen olisi kuitenkin hyödyllistä.
- (26) Toimia tarvitaan myös oikeuslaitoksen tehostamiseksi, sillä siviili- ja kauppaoikeudellisten oikeudenkäyntien kesto on edelleen EU:n pisimpien joukossa. Kroatia on viime vuosina edistynyt uudistusten ja investointien toteuttamisessa, myös oikeudenkäytön digitalisoinnissa, elpymis- ja palautumissuunnitelman voimakkaalla tuella. Kroatia on kuitenkin edelleen niiden jäsenvaltioiden joukossa, joissa siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden suma on suurimpia ja käsittelyajat ovat pisimpiä. Koska tämä vaikuttaa liiketoimintaympäristöön ja kilpailukykyyn, Kroatian kannattaisi edelleen pyrkiä tehostamaan siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden ratkaisemista erityisesti toteuttamalla lisä uudistuksia, myös mahdollisia asianhallintauudistuksia.

- (27) Kroatian alueellinen hajanaisuus vaikuttaa sen julkishallinnon tehokkuuteen ja pahentaa alueellisia eroja. Vastuut ja resurssit sekä paikallistason hallinnolliset ja taloudelliset valmiudet käyttää rahoitusta ja tarjota laadukkaita palveluja ovat epätasapainossa. Tämä vaikuttaa osaltaan julkisten palvelujen laatueroihin ja korottaa hallinnollisia kustannuksia, koska monilla pienillä paikallishallinnoilla ei ole riittäviä taloudellisia ja hallinnollisia resursseja palvelujen tarjoamiseen. Vaikka elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteet tarjosivat taloudellisia kannustimia paikallishallinnon yksiköiden yhdistymisten edistämiseksi, näillä kannustimilla keskitytään pääasiassa toimintojen yhdistämiseen, ja niillä on vain rajallinen vaikutus varsinaisiin paikallishallinnon yksiköiden yhdistämisiin. Kannustimien soveltamisalan laajentaminen ja mahdolliset lainsäädäntötoimet, joilla varmistetaan todellisten yhdistämisten toteutuminen, olisivat hyödyllisiä. Lisäksi kansallisten toimien, kuten avoimen palkitsemisjärjestelmän käyttöönoton sekä pätevyyteen perustuvien rekrytointien ja ylennysten, siirtäminen paikalliselle tasolle voisi auttaa parantamaan julkisten palvelujen laatua.
- (28) Laajakaistan kattavuus maaseutu- ja saaristoalueilla on edelleen EU:n keskiarvoja jäljessä. Vaikka niiden kroatialaisten yritysten osuus, jotka mainitsivat digitaalisen infrastruktuurin olevan este, pieneni 36 prosenttiin vuonna 2025, erittäin suuren kapasiteetin verkon kattavuus yleisesti (78,9 %) ja kattavuus maaseutualueilla (49,1 %) ovat edelleen alle EU:n keskiarvojen, jotka ovat 82,5 ja 61,9 prosenttia. Kuitu kiinteistöön -yhteyksien kattavuus maaseutualueilla (44,4 %) jää selvästi alle EU:n keskiarvon (58,8 %), ja keskikaistan 5G-verkkojen kattavuus on maaseutualueilla vain 8,5 prosenttia verrattuna EU:n 26,2 prosentin keskiarvoon. Vastoinikäymiset maaseutu- ja esikaupunkialueiden laajakaista- ja runkoliityntäverkkoinfrastruktuuria koskevien hankkeiden toteuttamisessa sekä jäljellä oleva rahoitusvaje ja rakenteelliset pullonkaulat, kuten monimutkaiset lupamenettelyt, aluesuunnittelun rajoitukset ja ratkaisemattomat vanhaan infrastruktuuriin liittyvät kysymykset, viivästyttävät digitaalista siirtymää.

- (29) Vuonna 2025 sähkön tukkuhinta oli Kroatiassa EU:n kuudenneksi korkein, mikä haittasi kustannuskilpailukykyä, hiilestä irtautumista ja sähköistymistä. Asennettu aurinkoenergiakapasiteetti on kasvanut voimakkaasti, mutta aurinkoenergian osuus sähköntuotannosta on edelleen vain alle 8 prosenttia. Tätä taustaa vasten uuden uusiutuvan energian kapasiteetin ja muiden kuin fossiilisten joustavuuksratkaisujen nopeampi käyttöönotto voisi auttaa alentamaan sähkön korkeita tukkuhintoja. Kroatian energia-alan sääntelyviranomainen hyväksyi 27 päivänä huhtikuuta 2026 päivitetyt verkkoliitännämaksut, joilla voitaisiin nopeuttaa uusiutuvan energian käyttöönottoa. Uusiutuvan energian, myös vihreän vedyn, käyttöönoton laajempi tukeminen voisi auttaa vähentämään Kroatian teollisuuden suurta kasvihuonekaasuintensiteettiä, erityisesti osana johdonmukaisia teollisuuden hiilestä irtautumista koskevia toimenpiteitä, kuten hiilidioksidin talteenotto ja varastointi sekä vähähiilisten teollisuustuotteiden kysynnän edistäminen.
- Sähkönjakeluverkkoon tehtävien investointien toteuttaminen Kroatian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien investointien lisäksi on ratkaisevan tärkeää, jotta uusiutuvan energian käyttöönottoa Kroatiassa voidaan edistää. Lyhyellä aikavälillä tämä edellyttää toimenpiteitä hybridivarastoinnin ja uusiutuvan energian hankkeiden kannustinten luomiseksi. Vuonna 2024 vain 34 prosentilla kotitalouksista oli älymittarit, mikä on huomattavasti vähemmän kuin EU:n tavoite, joka on 80 prosenttia. Jotta uusiutuvien energialähteiden käyttöönoton lisäämisestä voitaisiin saada täysi hyöty, tarvitaan merkittävää rahoitusta älymittareiden käyttöönottoon elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteiden lisäksi sekä dynaamisia sopimuksia, jotta kuluttajat saisivat vaikutusmahdollisuuksia ja jotta kulutusjousto voitaisiin edistää. Uusiutuvaa energiaa koskevia hallinnollisia menettelyjä on yksinkertaistettu jonkin verran uusiutuvia energialähteitä koskevassa laissa vuonna 2025, mutta lupa- ja verkkoliitännämenettelyt ovat edelleen hajanaisia ja joissakin tapauksissa epäselviä. Lupien ja verkkoliitännöjen yksinkertaistaminen voisi myös auttaa aurinkosähköjärjestelmien käyttöönotossa moniasuntoisissa rakennuksissa ja energiayhteisöissä, koska käyttöönotto on edelleen vähäistä ja menettelyt ovat työläitä.

(30) Energiatehokkuustoimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta EU:n rahoituskehyksellä luotua myönteistä suuntausta voidaan pitää yllä ja jotta edistymistä voidaan nopeuttaa

i) rakennusten peruskorjauksissa, ii) energiatehokkaiden asuntojen, erityisesti kohtuuhintaisten asuntojen ja sosiaalisen asuntotuotannon, tarjoamisessa ja iii) kaas- ja öljykattiloiden korvaamisessa lämpöpumpuilla ja muilla tehokkaammilla ja vihreillä ratkaisuilla. Rakennusten hiilestä irtautumista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan EU:n rahoituksen lisäksi muitakin toimia, koska suuri osuus rakennuskannasta ja erityisesti moniasuntoisista rakennuksista vaatii edelleen peruskorjausta.

Peruskorjausohjelmat toteutetaan pääasiassa avustuksin, mikä jättää merkittävän yksityisten investointien vajeen ja on vähentänyt osaltaan asuinrakennusten energiansäästöjä vuosina 2019–2024. Näin ollen julkisten varojen vaikutus voidaan maksimoida vähentämällä yleistä riippuvuutta avustuksista ja siirtymällä rahoitusvälineisiin, kun taas avustustuki voitaisiin kohdentaa paremmin heikoimmassa asemassa oleville kotitalouksille ja energiatehottomille rakennuksille.

- (31) Maantieliikenne on Kroatiassa eniten käytetty liikennemuoto sekä matkustajien että rahdin osalta. Sen päästöt ovat kasvaneet 42 prosenttia vuodesta 2005, mikä on yksi suurimmista kasvulukemista EU:ssa. Kroatian elpymis- ja palautumissuunnitelman ja koheesiopolitiikan puitteissa tehdyillä uudistuksilla ja investoinneilla tuetaan jo rautatieinfrastruktuurin nykyaikaistamista, vihreän liikenteen edistämistä ja älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönottoa. Tästä huolimatta tarvitaan edelleen jatkuvia toimia. Liikenneinfrastruktuurin ja rautatieliikenteen liikkuvan kaluston nykyaikaistaminen, julkisen liikenteen käytön lisääminen ja sen viherryttäminen, eri liikennemuotojen integrointi kaupunkialueilla, aktiivisen liikkuvuuden edistäminen sekä älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönotto voivat edistää merkittävästi liikennealan vähähiilistämistä, vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja vähentää ilman pilaantumista kaupunkikeskuksissa. Päästöttömien ajoneuvojen käyttöönoton edistäminen muun muassa yritysautojen kohdennetuilla verokannustimilla sekä parantamalla latausinfrastruktuurin toimintaa, kohtuuhintaisuutta ja saavutettavuutta kaupunkialueilla voisi auttaa lisäämään sähköajoneuvojen osuutta, joka oli vuonna 2025 EU:n alhaisimpien joukossa. Uusiutuvan energian osuus liikenteessä oli Kroatiassa vuonna 2024 selvästi EU:n alhaisin. Osuus supistui vuonna 2022, kun biopolttoaineita koskevissa säännöissä lievennettiin seuraamuksia polttoaineiden toimittajille, jotka eivät sekoita biopolttoaineita liikennepolttoaineisiin. Seuraamusten väliaikainen lievennys päättyi tammikuussa 2026. On odotettavissa, että tämä kääntää uusiutuvan energian osuuden liikenteessä taas kasvuun. Ensisijaisesti voitaisiin luopua sellaisista fossiilisten polttoaineiden tuista, joilla ei puututa energiaköyhyyteen kohdennetusti eikä todellisiin energiavarmuutta koskeviin ongelmiin ja jotka haittaavat sähköistämistä eivätkä ole ratkaisevia teollisuuden kilpailukyvyn kannalta. Kroatiassa fossiilisten polttoaineiden tuet, mukaan lukien valtateiden varsilla sijaitsevien huoltoasemien osalta maaliskuussa 2026 uudelleen käyttöön otettu hätätilanteessa voimassa oleva öljytuotteiden hintakatto sekä kaupallisessa liikenteessä käytettävän dieselin valmisteveron osittainen palauttaminen, ovat taloudellisesti tehottomia, ylläpitävät riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja estävät sähköistämistä ja siirtymistä päästöttömiin ajoneuvoihin ja muihin kestäviin ratkaisuihin.

- (32) Kun otetaan huomioon Kroatian altistuminen ilmastoon liittyville riskeille ja niiden lisääntyvät taloudelliset vaikutukset, se hyötyisi myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja kestävästä vesihuollosta koskevien toimien nopeasta täytäntöönpanosta, paremmasta koordinoinnista ja tarkasta seurannasta kaikilla aloilla ja tasoilla. Näiden toimien olisi pohjaututtava strategiseen tai kriittiseen infrastruktuuriin tehtäviin, luontopohjaisiin ja ilmastokestäviin investointeihin, myös rannikkoalueilla ja saarilla. Koska säähän ja ilmastoon liittyvien tapahtumien varalta vakuuttamisen aste on edelleen yksi EU:n alhaisimmista, noin 2 prosenttia, on tarpeen luoda vahvempia kannustimia ilmatoriskien vakuuttamiselle erityisesti tulvien ja tulipalojen osalta.
- (33) Siirtyminen kiertotalouteen edistyy edelleen hitaasti, sillä jätteiden sijoittaminen kaatopaikoille on yleistä, yhdyskuntajätteen erilliskeräyksessä on merkittäviä eroja aluetasolla, jätehuoltoinfrastruktuurin valmistuminen on viivästynyt ja kiertotalousmateriaalien käyttö jää selvästi alle EU:n keskiarvon. Vaikka Kroatia parantaa asteittain strategista ja oikeudellista kehystään jätehuollon ja kiertotalouden edistämiseksi, täytäntöönpano on edelleen hidasta, mikä vaikuttaa kielteisesti sekä ympäristöön että kilpailukykyyn. Kiertomateriaalien käyttöastetta on parannettava, jotta Kroatia voi vähentää materiaalien käytön ympäristövaikutuksia ja vähentää strategista riippuvuuttaan tuoduista raaka-aineista. Kroatian kannattaisi myös investoida enemmän korjaus- ja uudelleenkäyttökeskuksiin ja ottaa käyttöön toimenpiteitä, kannustimia tai verohyötyjä uusioraaka-aineiden sisällyttämiseksi uusiin tuotteisiin.
- (34) Koska inhimillisellä pääomalla on ratkaiseva rooli unionin kilpailukyvyn ja strategisen riippumattomuuden parantamisessa, neuvosto suositti vuonna 2026, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla vastataan kiireellisesti inhimilliseen pääomaan liittyviin, kilpailukykyä haittaaviin rakenteellisiin haasteisiin osaamisen ja koulutuksen osa-alueilla. Kroatialle osoitetuilla vuoden 2026 maakohtaisilla suosituksilla voidaan myötävaikuttaa inhimillistä pääomaa unionissa koskevan neuvoston suosituksen noudattamiseen.

- (35) Kroatian työmarkkinoiden myönteiset suuntaukset jatkuvat, vaikka jatkuvat rakenteelliset ja alueelliset haasteet heikentävät kilpailukykyä ja kasvupotentiaalia. Työvoimapulasta ja osaamisvajesta raportoidaan monilla aloilla. Vaikka työllisyysaste on ennätyksellisen korkea ja lähenee EU:n keskiarvoa ja Kroatian vuoden 2030 tavoitetta, se on edelleen erityisen alhainen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten ikääntyneiden, matalan osaamistason työntekijöiden ja vammaisten henkilöiden, osalta. Myös työllisyysero vammaisten henkilöiden ja muiden välillä on edelleen yksi EU:n suurimmista. Työmarkkinoille osallistumisessa on edelleen huomattavia alueellisia eroja. Vähäinen osallistuminen aikuiskoulutukseen erityisesti suurten kaupunkikeskusten ulkopuolella rajoittaa työmarkkinoiden kannalta merkityksellisten taitojen kehittymistä ja lisää osaamisen kohtaanto-ongelmia, joiden määrä ylittää edelleen EU:n keskiarvon. Kroatia toteuttaa työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi toimenpiteitä, joita tuetaan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta ja Euroopan sosiaalirahasto plussasta. Näihin toimenpiteisiin kuuluvat aktiivinen työmarkkinapolitiikka, täydennys- ja uudelleenkoulutusohjelmat sekä uudistukset ulkomaisten työntekijöiden integroimiseksi paremmin työmarkkinoille. Näitä toimia olisi kuitenkin tehostettava ja niiden vaikuttavuutta parannettava kohdentamalla ne tarkemmin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, torjumalla koulutusvajaita ja varmistamalla koulutuksen mukauttaminen työmarkkinoiden tarpeisiin, tukemalla aikuiskoulutukseen osallistumista ja parantamalla työmarkkinoiden kannalta merkityksellisiä taitoja muun muassa eri koulutusasteiden laadukkaiden opetussuunnitelmien avulla. Koulutusjärjestelmän uudistuksen toteuttaminen kokonaisuudessaan on olennaisen tärkeää, jotta voidaan lisätä varhaiskasvatukseen osallistumista ja opetusaikaa kouluissa, vahvistaa perustaitoja ja tarjota paremmat edellytykset jatkokoulutukselle ja osaamisen hankkimiselle. Viiveet tarvittavan infrastruktuurin valmistumisessa estävät opetustuntien lisäämiseen ja perustaitojen parantamiseen tähtäävän kokopäiväisen opetusmallin oikea-aikaisen toteuttamisen, kun taas kokeellisen toteutuksen edistymistä ei arvioida. Tarvitaan lisätoimia pätevien opettajien – erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien sekä fysiikan ja muiden luonnontieteiden, matematiikan, tekniikan ja teknologian aineiden (STEM-aineiden) opettajien – osuuden lisäämiseksi, koska jatkuva opettajapula uhkaa heikentää koulutuksen laatua erityisesti syrjäisillä alueilla ja maaseutualueilla.

- (36) Edistysaskeleista ja poliittisista toimista huolimatta Kroatiassa on merkittäviä sosiaalisia haasteita. Köyhyys ja tuloterot ovat vähentyneet joidenkin ryhmien, erityisesti lasten, osalta, mutta ne ovat yhä suuria erityisesti ikääntyneiden henkilöiden, vammaisten henkilöiden ja maaseudulla asuvien keskuudessa, ja edistyminen kohti vuoden 2030 kansallista köyhyyden vähentämistavoitetta on hidasta. Sosiaalisten tulonsiirtojen – eläkkeitä lukuun ottamatta – vaikutus köyhyyden vähentämiseen on EU:n heikoimpia, ja vähimmäistoimeentulojärjestelmien ja työttömyysetuuksien riittävyys ja kattavuus ovat edelleen rajalliset. Eläkelakiin hiljattain tehtyjen muutosten, kuten suotuisamman indeksintikaavan, vuotuisen eläkelisän käyttöönoton, vähimmäiseläkkeen korotusten ja pidemmistä työurista myönnettävien etuuksien, pitäisi osaltaan parantaa eläkkeiden riittävyttä. Pitkäaikaishoidon saatavuus on edelleen riittämätöntä, kotihoidon ja yhteisöperusteisen hoidon saatavuus on rajallista suhteessa kysynnän kasvuun, itse maksettavaksi jäävät hoidon kustannukset ovat korkeat, ja ikääntyneiden henkilöiden täyttymättömien hoitotarpeiden osuus on EU:n suurimpien joukossa. Tämä aiheuttaa suhteettoman suuren hoitotaakan omaishoitajille, erityisesti naisille, mikä vähentää heidän osallistumistaan työmarkkinoille. Näiden haasteiden ratkaiseminen lisäisi sosiaalista lähentymistä.
- (37) Terveysthuollon kestävyyden, saatavuuden ja laadun parantamiseksi on meneillään toimia, mutta ne eivät ole vielä johtaneet parempiin terveystuloksiin ja ne voitaisiin kohdentaa paremmin, kun taas ennaltaehkäisyyn on kiinnitetty vain vähän huomiota. Terveysthuollon työntekijöiden epätasainen jakautuminen on edelleen merkittävä este terveysthuollon saatavuudelle saarilla, syrjäisillä alueilla ja maaseutualueilla. Työvoimapulan torjuminen edellyttää terveysthuollon työntekijöiden määrän lisäämistä sekä koulutuksen, rekrytoinnin ja sitouttamisen parantamista kiinnittäen erityistä huomiota maantieteellisiin eroihin.
- Samalla kun sähköistä terveysthuoltoa vahvistetaan, sähköisiä terveystpalveluja käyttävän väestön osuus on edelleen EU:n pienimpiä. Ehkäistävissä oleva kuolleisuus on vähentynyt vain hieman viime vuosikymmenen aikana, ja se edellyttää keskeisiin käyttäytymisen riskitekijöihin paremmin kohdennettuja toimenpiteitä ja tehostettua koordinoitua julkishallinnossa myös terveysthuoltoalan ulkopuolella, jotta voidaan ehkäistä tai myöhentää tautien puhkeamista.

- (38) Asumisen kohtuuhintaisuus Kroatiassa aiheuttaa edelleen huolta. Tyhjillään olevien asuntojen ja lyhytaikaisten vuokra-asuntojen suuri osuus rajoittaa tarjontaa erityisesti suurimmissa kaupungeissa ja rannikkoalueilla, ja hintojen nousu vastaa pitkälti tulojen kasvua, mikä on este kohtuuhintaisuudelle. Kroatia on hyväksynyt vuoteen 2030 ulottuvan kansallisen asuntopoliittisen suunnitelman ja on jo toteuttanut joitakin suunnitelman mukaisia toimenpiteitä, kuten asuntoverouudistuksia, mutta asuntomarkkinoiden parantamiseksi ja kohtuuhintaisuuden lisäämiseksi tarvitaan lisä uudistuksia. Asuntopoliittisen suunnitelman tuloksellinen ja koordinoitu täytäntöönpano, erityisesti paikallisesti merkitykselliset toimenpiteet asuntotarjonnan lisäämiseksi suuren kysynnän alueilla ja tyhjien asuntojen käyttöön ottamiseksi, parantaisivat asumisen kohtuuhintaisuutta. Kroatialta myös puuttuu kansallinen seurantakehys sosiaaliselle asuntotuotannolle, joka on hajautettua ja jota hallinnoidaan paikallisella tasolla. Vaikka paikallisviranomaisilla on hyvät edellytykset määrittää paikalliset sosiaaliset asuntotarpeet, kansallinen seurantakehys ottaisi paremmin huomioon haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien asumiseen liittyvät haasteet koko maassa ja tuottaisi tietoa kohtuuhintaista ja sosiaalista asuntotuotantoa koskevia asianmukaisia toimia varten.
- (39) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2026, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kautta – toimia vuonna 2026 annetun, euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Kroatialle annettava suositus 1 auttaa noudattamaan ensimmäistä, toista ja kolmatta euroalueen suositusta, suositus 2 auttaa noudattamaan neljättä euroalueen suositusta, suositus 3 auttaa noudattamaan seitsemättä, yhdeksättä ja kymmenettä euroalueen suositusta, suositus 4 auttaa noudattamaan seitsemättä euroalueen suositusta ja suositus 5 auttaa noudattamaan viidettä euroalueen suositusta,

SUOSITTAA, että Kroatia toteuttaa vuosina 2026 ja 2027 toimia, joilla se

1. hillitsee nettomenoja, jotta ne pysyvät neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suositettien enimmäiskasvuprosenttien mukaisina, kun otetaan huomioon suositetusta nettomenojen enimmäismäärästä vuoteen 2025 mennessä kertynyt olennainen poikkeama ja komission vuodeksi 2026 ennakoima olennainen poikkeama, ja hyödyntää samalla neuvoston aktivoiman kansallisen poikkeuslausekkeen mukaista joustoa; lisää yleisiä puolustus- ja turvallisuusmenoja sekä puolustusvalmiutta ja varmistaa samalla velkakestävyys ja varainkäytön tehokkuuden sekä mukauttaa talousarviota asteittain rakenteellisesti suurempien puolustusmenojen ylläpitämiseksi; varmistaa, että toimenpiteet, joita toteutetaan kriisin aiheuttaman energian hintojen nousun vaikutusten lieventämiseksi, ovat väliaikaisia, haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien suojelemiseen tai energiantensiivisten yritysten tarpeisiin kohdennettuja sekä energiansäästökannustimet säilyttäviä, ja että niistä julkiselle taloudelle aiheutuvat kustannukset ovat sopusoinnussa unionin finanssipolitiikan kehyksen puitteissa tehtyjen sitoumusten kanssa; parantaa julkisten menojen tehokkuutta vahvistamalla säännöllisten menokartoitusten merkitystä julkisen talouden kehyksen olennaisena osana; tarkastelee verotukien vaikuttavuutta; edistää edelleen juoksevan kiinteistöverotuksen uudistamista täydentämällä tarvittavaa hallintoinfrastruktuuria ja ottamalla käyttöön arvoperusteisen järjestelmän;
2. varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa toteutettujen uudistusten ja investointien jatkuvuuden; pitää yllä koheesiopolitiikan ohjelmien toteuttamisvauhtia ja tarvittaessa hyödyntää varojen uudelleenkohdentamista koheesiopolitiikan säännöstön väliarvioinnin yhteydessä sovittuihin strategisiin painopisteisiin ja joustomahdollisuuksiin;

3. edistää julkisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen keskittymistä, yhteistyötä ja tarvittaessa yhdistymisiä; edistää tutkimusta ja innovointia koskevia investointeja, koordinointia ja hallinnointia alueelliset erot huomioiden; parantaa edelleen monipuolisen rahoituksen saatavuutta ja syventää pääomamarkkinoita helpottamalla vähittäis- ja yhteisösijoittajien osallistumista, laajentamalla riskipääoman käyttöä, purkamalla listautumisen esteitä ja vahvistamalla yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää; yksinkertaistaa sääntelyä ja keventää hallinnollista taakkaa parantamalla hallinnon tasojen välistä koordinointia ja digitaalisten välineiden integrointia sekä virtaviivaistaa lupamenettelyjä teollisuuden puhtaan siirtymän tukemiseksi; yhdistää paikallistason julkishallinnon toimintoja ja/tai kuntia ja tehostaa henkilöstöhallintoa; tehostaa oikeuslaitoksen toimintaa edelleen; nopeuttaa laajakaistan käyttöönottoa alueilla, joilla laajakaistayhteyden saatavuus on heikko, erityisesti maaseutualueilla ja saarilla;
4. nopeuttaa uusiutuvan energian käyttöönottoa sähkön tukkuhintojen alentamiseksi parantamalla sähköverkkoja ja investoimalla sähkön varastointiin; edistää älymittareiden käyttöönottoa ja tukee dynaamisia sopimuksia; tehostaa lupa- ja verkkoliitännämenettelyjä uusiutuvien energialähteiden ja energiayhteisöjen osalta; nopeuttaa energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamista ja edistää tehokkaita ja vihreitä ratkaisuja lämmitykseen ja jäähdytykseen; edistää kestävästä kaupunkiliikennettä, rautatieliikennettä ja tieliikenteen sähköistymistä; lakkauttaa fossiilisten polttoaineiden tuet asteittain erityisesti liikennealalla; pienentää luonnonuhkista aiheutuvaa riskiä parantamalla hallintoa, investoimalla ilmastokestävyyteen ja luomalla kannustimia ilmastoriskien vakuuttamiselle; edistää kiertotaloutta edelleen;

5. vähentää työvoimapulaa ja osaamisvajetta poistamalla työssäkäynnin esteitä, vahvistamalla koulutusta kaikilla tasoilla erityisesti perus- ja STEM-taitojen osalta ja varmistamalla pätevien opettajien riittävän saatavuuden; vahvistaa täydennys- ja uudelleen koulutusta ja tehostaa työssäoppimista; kohdentaa aktiiviset työmarkkinapolitiikat paremmin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin ja tehostaa toimia osaajien houkuttelemiseksi, kehittämiseksi ja sitouttamiseksi; vähentää köyhyyttä ja tuloeroja parantamalla sosiaalietuuksien riittävyyttä säilyttäen samalla julkisen talouden kestävyuden etuuksien paremmalla kohdentamisella; parantaa virallisen pitkäaikaisen kotihoidon ja yhteisöperusteisen hoidon saatavuutta; tasapainottaa terveydenhuollon työntekijöiden ja laitosten maantieteellistä jakautumista, investoi sähköisiin terveyspalveluihin ja tehostaa ennaltaehkäisyä; sekä lisää asuntotarjontaa korkean kysynnän alueilla ja parantaa kohtuuhintaisen ja sosiaalisen asuntotuotannon seurantaa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
